

Asia: VN/18098/2025

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi lapsen erityisestä suojelusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Taustatiedot lausunnonantajalta

Edustan

Hyvinvointialue, Helsingin kaupunki tai HUS

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

Ei

Perustelut tiiviisti

Uudistuksessa ei ole otettu realistisia vaikuttavuusarviointeja huomioon, vaan rahoitus ohjaa uudistusta. Aikataulun tulee olla realistinen ja hyvinvointialueuudistuksen kehitysvaihe tulee huomioida yhdenvertaisuuden ja saatavuudenkin näkökulmasta. Hyvinvointialueille on taattava riittävä rahoitus.

Uudistus siirtää järjestelmän haasteet enemmän työntekijöille (aikatauluihin, käytännön tulkintaan ja arviointiin). Riskinä on se, että ilman resurssien vahvistusta järjestelmä kuormittuu. Tulee varmistaa se, ettei valtakunnallisesti synny merkittäviä soveltamiseroja tai lastensuojelutyö kasautuisi vain haastavimpiin tapauksiin

Lastensuojelun asiakkuuden kriteerit ovat epäselvästi kirjattu. Perustason ja lastensuojelupalveluiden määrittelyt ovat epäselviä. Toteutukseen ei tule selkeää ohjausta ja avoimuuden sijoitusten sijoittuminen palveluihin jää epäselväksi.

2. Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

Ei

Perustelut tiiviisti

Epäselvyys nostavat esiin huolen siitä, että lastensuojelun asiakkuuden alkamisen kynnystä nostetaan lähemmäs huostaanottokriteeriä, mikä voi johtaa siihen, että useampi lapsi jää ilman palveluita tai palvelut siirtyvät sosiaalihuoltolain mukaisiksi, jolloin ne ovat rahoitusperusteisia eivätkä tarveperusteisia.

Epäselvyys ei selkiinny. Lain vaikutukset eivät ole arvioitu riittävän tarkasti ja monipuolisesti.

3. Mikä seuraavista vaihtoehtoista olisi mielestänne tarkoituksenmukaisin tapa järjestää sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain välinen rajapinta? Valitkaa yksi ja perustelkaa vastauksenne.

Rajatumpi uudistus (esim. pelkkä ilmoitus- ja arviointikäytäntöjen täsmentäminen)

Perustelut tiiviisti

Mikään esitetyistä vaihtoehtoista ei itsessään ole riittävän perusteltu. Ensimmäisessä vaihtoehdossa luotaisiin keinotekoinen raja avohuollon ja viimesijaisen sijaishuollon välille. Nyt esitetty ratkaisu pitää sisällään samoja ongelmakohtia kuin nykytilanne. Lapsiperheiden sosiaalityössä hoidetaan jo nyt periaatteessa avohuollon alle kuuluvia asiakkaita. Tilanne siis säilyy ennallaan. Ilmoituskäytäntöjen muuttuminen ei ole riittävä uudistus. Jälkihuolto tulee siirtää joka tapauksessa sosiaalihuoltolain alle. Nykytilan säilyttäminen ei ole vaihtoehto sekään, päällekkäistä työtä tehdään koko ajan.

Toisena vaihtoehtona vain jälkihuollon siirto sosiaalihuoltolakiin.

Rajatumpi uudistus/ Ilmoituskäytäntöjen ja vireilletulojen keskittäminen sosiaalihuoltoon hyvä asia, päällekkäinen työ vähenisi. Osaamista ei ehditä lisätä tarvittavissa määrin asiakasturvallisuuden takaamiseksi (esim. huostaanotto juridisesti vaativaa ja asiantuntijuutta vaativaa työtä). Nykyisen perhesosiaalityön mielekkyys työntekijöillä vaarassa kadota, koska ei olla valmiita (ei ole mielekästä työtä) pakkotoimenpiteisiin lastensuojelulain mukaisesti. Pelkona työntekijöiden puute. Avohuollon työskentelyssä sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen ensisijaisuus sinänsä hyvä asia, mikä tarkoittaisi hyvinvointialueilla isoja rakenteellisia muutoksia sekä resurssien lisäämistä erityisesti sosiaaliohjaukseen, joihin tällä aikataululla on haastavaa vastata.

4. Lausuntopalaute lukuun 1 (Yleiset säännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 1 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

On hyvä, että määritelmät on koottu saman luvun alle, mutta säännösten tulee olla selkeitä, ettei jää tulkinnanvaraisuutta.

Tavoitteita voidaan pitää pääosin onnistuneina, erityisesti lapsen edun ensisijaisuuden korostamista.

5. Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla muutoksella olevan lastensuojelun asiakkuuden alkamiseen ja päättymiseen?

Asiakkuuden alkaminen ja päättymisen ei välttämättä selkeydy.

Lastensuojeluasiakkuuden kynnyksen nostaminen laajemmassa esityksessä vaarantaisi ajankäytöllisesti sosiaalityöntekijöiden mahdollisuuden tiivistettyyn työskentelyyn asiakasmitoituksen noustessa.

Jatkossa lastensuojelun asiakkaana olisi vain niitä asiakkaita, jotka tarvitsevat käytännössä sijoitusta tai eivät ota vapaaehtoisesti palvelua/tukea vastaan. Tämä johtaa siihen, että sijoituksen tarve arvioidaan sosiaalihuoltolain mukaisissa palveluissa, eikä lastensuojelun palveluissa. Lastensuojelun asiakkuuden kriteeriä olisi tärkeä tarkastella myös sitä kautta, mitä asiantuntemusta asiakas tarvitsee. Arvioitaisiin, mikä on ilmiö ja huoli, eikä niinkään arvioitaisi asiakkuuden kriteeriä palvelukeskeisesti.

Mikäli asiakkuuden kriteerit tiukentuvat lakiehdotuksessa esitetysti, on yhdellä avohuollon sosiaalityöntekijällä todennäköisesti useita huostaanottoja koko ajan valmistelussa. Tällainen työ on todella kuormittavaa ja aikaa vievää, eikä asiakkaiden tapaamisille jää välttämättä riittävästi aikaa.

Jääkö edelleen riski, että osa lapsista jää ilman riittävää tukea, jos palvelutarpeen arviointi tai palveluohjaus ei toimi riittävän tehokkaasti.

6. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää koskevan asiakasmitoituksen joustavoittamisesta mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Joustavoittaminen voi helpottaa henkilöstötilanteeseen liittyviä käytännön ongelmia. Muutos mahdollistaa mm. Sen, että saman perheen lapset ovat samalla työntekijällä, vaikka mitoitus ylittyisi ja myös tilanteessa, jossa lapsi tai nuori on kiireellisesti lastensuojelun tarpeessa.

Tilapäinen ylittäminen on kuitenkin tulkinnanvarainen ja suhteellinen. Vaarana voi olla, että mitoitus ylittyy pysyvästi.

7. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävistä kannatettava?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän ydintehtävät on kuvattu lakiluonnoksen perusteluissa. Pykälä vahvistaa sosiaalityöntekijän moninaisia, vaativia tehtäviä ja velvollisuuksia lapsen asioissa ja korostaa lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän vastuuta lapsen kokonaistilanteen arvioinnissa ja tuen toteuttamisessa ja myös valvonnassa. Toisaalta onko sosiaalityöntekijän tehtävien säätäminen lailla tarkoituksenmukaisin tapa. Jos vertaa lääkäreihin tai sairaanhoitajiin, niin miksi sosiaalityöntekijät ovat ammattiryhmä, joiden tehtäviä pitää säädellä lailla.

Vaikutukset ovat henkilöstölliset (resurssit, organisoinnit, saatavuus), ammatilliset (työn luonne ja vaatavuus sekä työhyvinvointi).

8. Lausuntopalaute luvusta 3 (Lastensuojelun järjestäminen ja kustannusvastuu): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 3 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta sekä vaikutuksista.

Kustannus- ja järjestämisvastuun täsmentäminen on kannatettavaa. Samalla tulisi varmistaa riittävä rahoitus ja yhdenmukaiset käytännöt. Sääntelyä on hyvä selventää nimenomaan jälkihuollon järjestämisvastuussa. Pykälässä tulisi korostaa, että palvelut ja tukitoimet tulee järjestää yhdenvertaisesti muiden hyvinvointialueilla asuvien nuorten kanssa. Säädökseen tulisi lisäksi määritellä mistä palveluista voi periä aiheutuneet kustannukset. Tällä hetkellä ei ole selkeää mitä ovat peruspalvelut ja mitä ovat jälkihuollon palvelut, tulkinta ja soveltaminen kirjavaa.

9. Lausuntopalaute luvusta 4: Onko ehdotus, jonka mukaan lupa lapsen tutkimiseen annettaisiin jatkossa hyvinvointialueen viranhaltijan päätöksellä hallinto-oikeuden sijaan, mielestänne kannatettava?

Ei

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Lupa lapsen tutkimiseen ollut alun perinkin ns. kuollut pykälä, voisi poistaa laista kokonaan. Käytetty äärimmäisen harvoin ja silloinkin kaatunut päätöksen täytäntöönpanoon. Käytännössä ei ole voitu toteuttaa vastustuksen vuoksi.

10. Selkiyttävätkö luvun 4 ehdotukset lastensuojelun päätöksentekosääntelyä?

Osittain

Perustelut tiiviisti

Toimivaltuuksien täsmentäminen helpottaa lain soveltamista. Lisäksi päätöksenteon delegointi muullekin kuin lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle nähdään hyvänä asiana.

Nykytilanteessa esim. Sosiaalipäivystyksen toimivaltaa on tulkittu rajoitetuksi avohuollon ja sijaishuollon muutospäätösten osalta juristien taholta.

Erytisen huolenpidon päätöksenteko on hyvä siirtää tähän kohtaan, selkiyttää. Sijoituspaikan irtisanomiseen liittyy riski uuden sijoituspaikan löytymisestä sekä palvelun jatkuvuudesta hoitojakson ajan.

11. Lausuntopalaute luvusta 5: Onko ehdotus edunvalvojan palkkioiden ja kulukorvausten rajaamisesta ja yhdenmukaistamisesta valtioneuvoston asetuksella mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia (etenkin taloudellisia) arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Onko vaikutuksia nykyisiin edunvalvonnan kustannuksiin, jos palkkiot ovat korkeammat kuin esityksessä? Tarvitaan kokonaisvaltaisesti konkreettisempi ohjeistus edunvalvontaan. Millainen prosessi ja mahdollisuus on voimassa olevan edunvalvonnan purkuun ja/tai muutokseen annettavan sääntelyn voimaantullessa. Arvonlisäverotukseen selkeä ohje tarvitaan myös.

Sääntely voi lisätä parempaa ennakoituvuutta ja jopa vaikuttaa kustannusten hallintaan.

Muut mahdolliset huomiot lastensuojelun edunvalvontaa koskevasta sääntelykokonaisuudesta?

Ei ole kannatettavaa, että huoltajalla itsellään olisi mahdollisuus hakea edunvalvojaa lapselle lastensuojelulain säännösten perusteella.

Sääntelyn avullakin tulisi turvata edunvalvojien osaaminen.

12. Muu lausuntopalaute luvusta 5 (Lapsen osallisuus): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 5 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Lapsen osallisuus on kannatettavaa. Sosiaalipalveluissa tulee vahvistaa työntekijöiden osaamista lapsen kuulemiseen liittyen. Lapsen kuulemiseen ja kohtaamiseen liittyen tulee olla riittävästi aikaa ja resursseja.

13. Lausuntopalaute luvusta 6 (Menettelysäännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 6 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Vastaa pitkälti nykyistä lainsäädäntöä. Hyvä, että vanhemman asiakassuunnitelma on nostettu enemmän esille ja että olisi muun kuin lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän vastuulla. Vaatii käytännössä yhteistyön tiivistämistä kuitenkin vanhemman asioissa muiden toimijoiden kanssa.

Täsmennys lapsen asiassa pidettävästä neuvottelusta on hyvä.

14. Lausuntopalaute luvusta 7 (Lastensuojelun avohuolto): Ovatko lastensuojelun avohuoltoa koskevat ehdotukset mielestänne kannatettavia?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Ehdotukset täsmentävät nykyistä tilaa. Kannatettavaa on sosiaalityön ja -ohjauksen täsmentäminen ensisijaisina palveluina. Panostus avohuollon vahvistamiseen voi vähentää raskaampien lastensuojelutoimien tarvetta, mutta panostus vaatii resursseja. Avohuollon palveluita tulee olla tosiasiallisesti saatavilla hyvinvointialueiden taloudellisesta tilanteesta riippumatta.

Jos avohuollon sosiaalityöntekijällä on jatkossa 30 sijoituksen tarpeessa/huostaanoton valmistelussa tai sijoituksessa olevaa avohuollon asiakasta, ei hän todennäköisesti pysty työskentelemään riittävästi kaikkien perheiden kanssa. Mikäli asiakkuuden kriteerit tiukentuvat lakiehdotuksessa esitetysti, on yhdellä avohuollon sosiaalityöntekijällä todennäköisesti useita huostaanottoja koko ajan valmistelussa. Tällainen työ on todella kuormittavaa ja aikaa vievää, eikä asiakkaiden tapaamisille jää välttämättä riittävästi aikaa.

15. Lausuntopalaute luvusta 8 (Lapsen kiireellinen sijoitus): Onko kiireellisen sijoituksen jatkoa koskeva ehdotus (keston lyhentäminen 30 vuorokaudesta 14 vuorokauteen) mielestänne kannatettava?

Ei

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Käytännön tasolla ongelmana on tälläkin hetkellä, ettei vaadittavia, tarpeellisia selvityksiä välttämättä saada määräaikojen puitteissa. Kiireellisen sijoituksen jatkon lyhentäminen hankaloittaisi entisestään tilannetta, eikä lisäisi toiminnan laatua.

Riskinä on, että lapsen ja perheen oikeusturva heikkenee, kun ei riittävällä tavalla ehditä perehtyä lapsen ja perheen tilanteeseen. Monialainen yhteistyö ei ole riittävällä tasolla, jotta olisi mahdollista saada tukea ja arviointia tilanteeseen lyhyessä ajassa. Kiireellisen sijoituksen jatkamisen lyhentäminen edellyttäisi resurssien merkittävää lisäämistä itse lastensuojelussa, mutta myös muissa lapsen ja perheen tarvitsemissa palveluissa.

Ei olisi lapsen edun mukaista. Kiireellisen sijoituksen aikana usein käydään motivointikeskusteluja lapsen huoltajien kanssa, jotta he olisivat suostuvaisempia yhteistyöhön. Riskinä, että ei ehditä esimerkiksi arvioida ja suostutella perhekuntoutukseen.

16. Lausuntopalaute luvusta 9 (Huostaanotto): Onko huostaanottoa koskeva ehdotus (50 §) mielestänne kannatettava?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

On hyvä, että 50§ nostetaan esille myös huoltajille järjestettävien tukitoimien ensisijaisuus ja että läheisverkostoa nostetaan esille, vaikka se on jo voimassa olevassa laissa mainittuna.

Alle 18-vuotiaan vangin sijoittaminen lastensuojelulaitokseen ei ole kannatettava, ellei kyetä varmistamaan, ettei sijoituksesta aiheudu vakavaa vaaraa muille laitokseen sijoitetuille lapsille.

50 §:n tavoite siitä, että huostaanottoon ei voisi ryhtyä, mikäli lapsi tai perhe tarvitsisi ensisijaisesti muita sosiaali- ja terveyspalveluita. Käytännössä tarkoittaisi, että lapsi voi olla hengenvaarassa esim. akuutin itsetuhoisuuden vuoksi, koska terveydenhuollon palvelut eivät aina vastaa tämän hetken tarpeisiin tälläkään hetkellä. Vaatisi suuria muutoksia palvelujärjestelmään ja muuhun lainsäädäntöön.

17. Lausuntopalaute luvusta 10 (Kodin ulkopuolinen sijoitus): Onko kodin ulkopuolisten sijoitusten ja sijoituspaikkojen valvontaa koskevien säännösten täsmentäminen ja vastuunjaon selkeyttäminen ehdotetulla tavalla mielestänne kannatettavaa?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Valtakunnallisesti voi yhdenmukaistaa eri hyvinvointialueiden toimintatapoja ja käytänteitä. Valvonnan ja vastuunjaon selkeyttäminen parantaa epäkohtiin puuttumista sekä voi lisätä palveluiden laatua.

18. Lausuntopalaute luvusta 11 (Laitoshoido): Onko ehdotus lastensuojelulaitoksen asuinyksikön henkilöstömitoituksen täsmentämisestä ja osittaisesta joustavoittamisesta (ml. lapsikohtainen vähimmäismitoitus 1 työntekijä/lapsi sekä mahdollisuus suhteuttaa mitoitusta sijoitettujen lasten lukumäärään) mielestänne kannatettava?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Helpottaisi yksikön sisällä työvoiman joustavampaa käyttöä. Toisaalta lasten tarpeet eivät vähene, vaikka yksikkö koko pienenee. Lastensuojeluyksiköissä tulee olla riittävä henkilöstömitoitus, jotta ei heikennetä turvallisuutta tai tehdä epälaadukasta työtä.

19. Onko ehdotus turvahenkilöä koskevaksi sääntelyksi, jossa turvahenkilön tehtävät ja toimivaltuudet erotetaan selvästi hoito- ja kasvatustehtävistä, mielestänne toimiva?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Helpottaa ja turvaa laitokseen kuuluvan kasvatus- ja henkilökunnan työskentelyä erityisesti vaativimmissa laitoshoidon yksiköissä. Tulisi korostaa nimenomaisesti turvahenkilöiden välttämättömyyttä sekä selkeää toimivaltaa.

Varmaankin voi olla hyvä työntekijöiden ja asiakkaidenkin näkökulmasta. Työnjako tulee olla selkeä, ettei esimerkiksi soiteta vartijoita tilanteissa, jottei tarvitsisi tehdä rajoitustoimenpiteitä. Miten turvahenkilöiden läsnäolo vaikuttaa palvelun kodinomaisuuteen. Turvahenkilön tehtävät eivät saa

olla säästökeino. Turvahenkilön koulutusvaatimukset ja valvonnan ulottaminen koskemaan heidän toimintaansa tulee olla osana sääntelyä.

20. Lausuntopalaute luvusta 12 (Lapsen erityistä suojelua turvaavat rajoitukset sijaishuollon aikana): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 12 säännöksistä 90 § (yhteydenpidon rajoittaminen) ja 93 § (henkilöntarkastus) ja niiden käytännön toimivuudesta ja vaikutuksista.

90§ osalta ehdotus kannatettava

93§ osalta voimakeinojen käyttö tulkinnanvarainen, joskin osittain kannatettava. Mitä käytännössä tarkoittaisi ja kuka arvioisi mikä on välttämätöntä ja oikeasuhtaista. Esimerkiksi saako pitää väkisin kiinni. Riskinä voisi olla voimakäyttöjen tarpeeton käyttö. Lisää jälkikäteen tilanneselvitysten tekemistä mikä olisi ollut toimintana oikein. Laitosten henkilökunnalla annettavat lisävaltuudet (kuten fyysisen rajoittamisen mahdollisuus) vaativat riittävää lisäkoulutusta ja valvontaa.

Sääntelyssä tulisi kiinnittää huomiota voimakeinoja käytettäessä tilanteen dokumentointiin.

21. Lausuntopalaute luvusta 13 (Jälkihuolto): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 13 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Jää epäselväksi missä tilanteissa jälkihuolto alkaisi pelkän sosiaalihuollon asiakkuuden perusteella. Harkinnanvarainen jälkihuolto tarpeeton, tuen tarpeisiin tulee voida vastata muutoin.

Kokonaisuudessaan tärkeintä olisi palveluiden jatkuvuus, riittävyys ja oikea-aikaisuus sekä palveluiden saatavuus.

22. Lausuntopalaute luvusta 17 (Voimaantulo): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita voimaantuloa koskevista säännöksistä ja niiden vaikutuksista.

Lain voimaantulo kesken lomakautta ei ole hyvä. Jotta säädösten toimeenpano onnistuisi, niin tarvitaan riittävä siirtymäaika, hyvinvointialueiden resurssien turvaamista ja vahvistamista, henkilöstön koulutusta sekä palveluiden uudelleen organisointia. Tietojärjestelmät eivät muutu nopeasti, joten siihen tulee olla siirtymäaika.

Aikaisintaan voimaan 1.1.2028 tai vastaavasti mietittävä osittaista toimeenpanoa.

23. Lausuntopalaute ehdotuksesta koskien lisärahoitusta tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUV) turvaamiseksi yksityisissä koulukodeissa ja Valtion koulukodeissa: Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita TUV-koulutuksen rahoitusta koskevasta säännöksestä ja sen vaikutuksista.

-

24. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen taloudellisista vaikutuksista?

Ei anna. Esitysluonnokseen liittyen tulee tehdä laajemmat ja monipuolisemmat vaikutusten arvioinnit. Erityisesti hyvinvointialueiden kustannusten ja rahoitusmuutosten suhteen. Samaten tulisi

arvioiteja tarkentaa henkilöstövaikutusten ja avohuollon resurssitarpeiden suhteen, myös pitkän aikavälin ennustein.

25. Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksen 38 §:n 3 momentilla mahdollisesti olevan?

Voi lisätä kustannuksia sekä eroavuutta eri hyvinvointialueilla. Käytänteet tulee yhdenmukaistaa sekä määritellä toimintaohjeet ja vaatimukset eli säännöksen soveltamiseen tulee olla tarpeellinen ohjaus. Perhehoitolain soveltaminen rahakorvausten suhteen ei olisi tarkoituksenmukaista, vaikka perustuisi lähiverkoston kartoitukseen. Valtakunnallinen seuranta olisi suotavaa. Toisaalta läheisverkostosijoituksen vahvempi painotus on myönteinen asia.

26. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen muista vaikutuksista?

Ei anna. Vaikutusten arvioiteja tulee täydentää mm hyvinvointialueiden yhdenvertaisuuden, palveluiden saatavuuden, henkilöstön näkökulmista.

27. Vapaamuotoiset huomiot

Ensimmäinen ongelma liittyy asiakaskannan rakenteen muuttumiseen. Kun lastensuojelun asiakkuuden kynnystä nostetaan ja osa perheistä ohjataan sosiaalihuollon palveluihin, lastensuojeluun jää entistä vaikeampia ja moniongelmaisempia asiakkaita. Tämä ei kevennä työtaakkaa, vaan muuttaa sen luonnetta raskaammaksi. Käytännössä sama henkilöstö joutuu käsittelemään intensiivisempiä kriisejä ilman, että resurssit vastaavasti kasvavat. Varsinkin nykyisessä säästösuunnassa tästä tulee vaikea tai jopa mahdoton tehtävä.

Toinen keskeinen ongelma liittyy aikarajoihin. Kiireellisen sijoituksen jatkon tiukentaminen ja päätöksenteon nopeuttaminen vähentää mahdollisuutta tehdä laadullista ja moniammatillista tilanearviota. Huostaanoton valmistelu ei ole pelkkä hallinnollinen prosessi, vaan se vaatii laajaa tiedonkeruuta, verkostotyötä ja lapsen tilanteen kokonaisvaltaista ymmärtämistä. Kun aikapaine kasvaa, päätöksenteko siirtyy väistämättä yhä enemmän epävarmuuden varaan. Tämä lisää riskiä siitä, että ratkaisuja tehdään puutteellisella tiedolla, etenkin rajatapauksissa.

Kolmas keskeinen riski liittyy kiireellisen sijoituksen jatkon tiukempaan sääntelyyn. Käytännön lastensuojelutyössä riskit eivät ole yksiselitteisiä, vaan ne vaihtelevat ja muuttuvat nopeasti. Nuoren karkailu, sijoituksen katkeaminen tai tilanteen aaltoilu eivät aina sovi tiukkoihin juridisiin määritelmiin. Uudistuksessa oleva määritelmä siitä, milloin voidaan tehdä kiireellisen sijoituksen jatko, soveltuu vain erittäin korkean riskin lapsille, joiden tilanne ei ole korjaantunut ensimmäisen kiireellisen sijoituksen aikana. Tämä voi johtaa tulkintaepävarmuuteen ja eriarvoisiin käytäntöihin eri alueilla.

Lisäksi kokonaisuudessa on selkeä jännite nopeuden ja laadun välillä. Kun päätöksentekoa nopeutetaan, järjestelmä voi reagoida kriiseihin aiempaa nopeammin, mutta samalla kokonaisarvioiden syvyys ja harkinnan mahdollisuus heikkenevät. Tämä on erityisen ongelmallista silloin, kun kyse on huostaanoton kaltaisista pysyvistä ja raskaista päätöksistä.

Keskustelussa tuodaan esiin, että uudistuksen tavoitteena on vahvistaa sosiaalihuollon ensisijaisuutta ja vähentää päällekkäisiä menettelyjä, mutta tämä voidaan kyseenalaistaa. Uudistus edellyttää muutoksia hyvinvointialueiden sisäisiin ohjeistuksiin ja työprosesseihin sekä organisointeihin. Huolena on se, että lastensuojelun asiakkuuden alkamisen kynnyistä nostetaan lähemmäs huostaanottokriteeriä, mikä voi johtaa siihen, että useampi lapsi jää ilman palveluita tai palvelut siirtyvät sosiaalihuoltolain mukaisiksi, jolloin ne ovat rahoitusperusteisia eivätkä tarveperusteisia.

Tunnistaako lainsäätäjä jälkihuollon merkitystä jatkuvana lastensuojelun palveluna.

Ilmoituskäytäntöjen yhtenäistäminen hyvä asia, selkeyttää prosesseja.

Niiranen Aino
Lapin hyvinvointialue